

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

655

Vragen van de leden **Sneller** (D66) en **Bikker** (ChristenUnie) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het artikel «Brede welvaart nu gaat steeds meer ten koste van latere generaties»* (ingezonden 24 september 2024).

Antwoord van Minister **Uitermark** (Binnenlandse Zaken) (ontvangen 26 november 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 208.

Vraag 1

Hoe vaak en op welke terreinen is de generatietoets toegepast bij beleidsvorming sinds het aannemen van de motie Segers/Jetten?^{1 2}

Antwoord 1

In 2020 zegde het kabinet aan de Kamer toe een generatietoets te zullen invoeren. Dit was een verzoek van de Tweede Kamer (motie Segers-Jetten, 2019) naar aanleiding van een oproep van het SER Jongerenplatform. In de jaren daarna is een ontwerp voor een generatietoets ontwikkeld met behulp van een aantal pilots en in nauwe consultatie tussen jongeren, experts en beleidsmakers.

Vraag 2

Is het gebruik van de generatietoets al eens geëvalueerd? Zo ja, wat zijn de conclusies? Zo nee, bent u daartoe bereid?

Antwoord 2

Het ontwerp voor een generatietoets is door een interdepartementale werkgroep voorbereid. Het ontwerp nadert de fase van afronding. Hierbij wordt de inpassing in de structuur van het Beleidskompas – hét instrument voor het maken van rijksbeleid – als uitgangspunt genomen. De generatietoets is een nieuwe manier om het denken op de middellange en lange termijn te stimuleren en raakt in wezen alle departementen en beleidsterreinen. Omdat het een nieuw instrument is, zal het, net als het beleidskompas als geheel, geëvalueerd en verbeterd moeten worden.

¹ Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), 15 mei 2024 (www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/20/brede-welvaart-nu-gaat-steeds-meer-ten-koste-van-latere-generaties).

² Kamerstuk 35 300, nr. 24.

Vraag 3

Bent u van mening dat het van belang is om bij lange termijn beleidskeuzes ook de belangen van toekomstige generaties mee te wegen? Zo nee, waarom niet, zo ja, hoe wilt u dit dan concreet doen?

Antwoord 3

Ik ben het hier volmondig mee eens. Veel beleid wordt gemaakt vanuit het hier en nu en is nog te weinig gericht op het middellange en lange termijn perspectief. De omslag in het denken die we nastreven, is niet eenvoudig. En ook de manier waarop dat effectief is, zal zich nog moeten bewijzen.

Vraag 4

In hoeverre zou generatiedenken, door middel van future design of een generatietoets, het lange termijn perspectief beter in beeld kunnen brengen?

Antwoord 4

Het belangrijkste nu, is het besef te doen postvatten bij politiek, bestuurders en beleidsmakers dat we ons bewust dienen te zijn van het effect van wat we nu doen, impact heeft op volgende generaties. Op sommige terreinen is dat besef ook wel in zekere mate aanwezig – denk aan pensioenen, klimaat, onderwijs en infrastructuur – maar het beleidsinstrumentarium en de focus van politiek en media zijn nog wel vaak op het «hier en nu» gericht. Een generatietoets is bedoeld als middel om het lange termijn perspectief beter in beeld kunnen brengen. Maar ook andere wegen worden bewandeld, zoals de oproep om de lange lijnen te bewaken in de rijksbrede visie op publiek leiderschap.

Vraag 5

Hoe kijkt u naar manieren waarop dit in het buitenland wordt vormgegeven, zoals de vaste kamercommissie die Finland heeft, de «future generations commissioner» in Ierland en de ombudsman voor toekomstige generaties in Hongarije en Israël? Welke van deze methoden ziet u als meest toepasbaar in Nederland?

Antwoord 5

Bekend is dat in andere landen modellen zijn ontwikkeld om de effecten van beleid op lange termijn en toekomstige generaties te doordenken. Bij de ontwikkeling van de Nederlandse generatietoets door de genoemde interdepartementale werkgroep is gebruik gemaakt van elementen uit de modellen uit andere landen. De zoektocht naar inspiratie zal echter niet stilstaan. En daarbij is het interessant om te blijven volgen welke methodiek effectief is. Daarbij is een aanpassing van de werkwijze van het parlement niet uitgesloten, maar vanzelfsprekend een zaak van de kamers zelf.

Vraag 6

Welke effecten zijn er uit de wetenschappelijke literatuur bekend over het effect van generatiedenken of toekomstgerichte politiek zoals future design op het vertrouwen van burgers in de politiek?

Antwoord 6

Via benchmark studies en surveys wordt onderzoek gedaan naar o.a. de relatie tussen prestaties van de overheid en vertrouwen. Het lange termijn perspectief is daar tot dusverre nog niet prominent aanwezig. Ik zal nader onderzoek moeten doen wat het effect zou kunnen zijn van toekomstgericht bestuur en politiek op het vertrouwen.

Vraag 7

Op welke manieren, anders dan de generatietoets, worden de belangen van toekomstige generaties momenteel meegewogen bij beleidsvorming?

Antwoord 7

Beleidsmakers kunnen ook langs andere manieren belangen van toekomstige generaties meewegen, bijvoorbeeld door het meewegen van duurzaamheids-criteria, door jongerenparticipatie, door het benutten van strategische adviescolleges en impactstudies. Deze werkwijzen kunnen bijdragen aan het denken over lange termijnen en toekomstige generaties bij de beslissingen

van vandaag. De hiervoor bedoelde generatietoets beoogt dat denken te ondersteunen.

Vraag 8

Heeft het kabinet bij het opstellen en uitwerken van het Regeerprogramma een instrument toegepast om de belangen van toekomstige generaties in kaart te brengen en mee te wegen?

Antwoord 8

Het regeerprogramma heeft vanzelfsprekend betrekking op toekomstig beleid maar is op zich niet aan een soort generatietoets onderworpen, als dat überhaupt al mogelijk zou zijn.

Vraag 9

Welke mogelijkheden ziet u om de belangen van toekomstige generaties structureel mee te wegen in beleidsvorming en het maken van investeringskeuzes?

Antwoord 9

Mijn voorkeur heeft het om dit in het beleidskompas nadrukkelijk een plaats te geven. Het denken hierover is recentelijk aangezet en vergt nog meer structurele overdenking. Dit vindt de komende tijd plaats. Wij zullen uw Kamer binnenkort hierover informeren, namelijk in het eerste kwartaal van 2025.

Vraag 10

Bent u bekend met de notities «Mogelijke toepassing van de Generatietoets bij NGF-voorstellen» en «Generatietoets toegepast bij het klimaatfonds» en bent u ook bekend met andere vormen van «future design» of generatiedenken binnen besluitvormingsprocessen?^{3 4}

Antwoord 10

Ja.

Vraag 11

Welke mogelijkheden ziet u om vormen van «future design» in te bouwen in burgerberaden en andere participatieve trajecten?

Antwoord 11

Het antwoord op deze vraag moet ik nog goed laten doordenken. Ik kom er graag op terug.

Vraag 12

Welke inbreng heeft Nederland geleverd voor de UN Summit of the Future en onderschrijft het kabinet de «Declaration on Future Generations»?⁵

Antwoord 12

Bij het inpassen van de generatietoets in het Beleidskompas wordt rekening gehouden met deze verklaring.

Vraag 13

Zo ja, welke gevolgen geeft het kabinet aan deze Declaration on Future Generations in haar beleid en de wijze waarop dit tot stand komt, in het bijzonder punten 37 en 39?

Antwoord 13

Zie mijn antwoord op vraag 12

³ Kamerstuk 35 925 XIX, nr. 14, bijlage 2022D30904 Toepassing Generatietoets bij het Nationaal Groeifonds.

⁴ Kamerstuk 32 813, nr. 1230, bijlage 2023D18049 Generatietoets Nationaal Isolatieprogramma.

⁵ United Nations, september 2024 (www.un.org/sites/un2.un.org/files/soft-pact_for_the_future_adopted.pdf).

Vraag 14

Bent u bereid om deze vragen voor de begrotingsbehandeling van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te beantwoorden?

Antwoord 14

Voor zover mogelijk heb ik bij deze de vragen beantwoord.